Ο προορισμός του ανθρώπου († Μοναχός Θεόκλητος Διονυσιάτης)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 25 Νοεμβρίου, 2015

(Στις 20 Ιανουαρίου 2006 σε βαθύτατο γήρας κοιμήθηκε εν Κυρίω ο μοναχός Θεόκλητος Διονυσιάτης, η επιφανέστερη σύγχρονη μορφή του Αγίου Όρους. Προσήλθε στην Ιερά Μονή Διονυσίου στις 4 Αυγούστου 1941, ως δόκιμος μοναχός (εκάρη 5 Απριλίου 1943), στην υπακοή του Ηγουμένου γέροντος Γαβριήλ).

Ο προορισμός του ανθρώπου, είναι ομολογουμένως ένα πάντοτε επίκαιρον θέμα το οποίον πρέπει να απασχολεί όλους μας. Αν και σαν πιστά τέκνα της Εκκλησίας θα έπρεπε οπωσδήποτε να γνωρίζωμεν εις όλας τας διαστάσεις, εις όλον το βάθος το θέμα αυτό (αφού η Εκκλησία μας διδάσκει πολυμερώς και πολυτρόπως περί Θεού, περί ανθρώπου, περί αφετηρίας του ανθρώπου και τελικού σκοπού της ζωής του, που είναι ο προορισμός του), εν τούτοις, πολύ φοβούμαι ότι πολλοί από ημάς είμεθα ακόμη κατηχούμενοι, έχομεν δηλαδή ανάγκην κατηχήσεως διότι, ατυχώς, εμπλεκόμεθα «ταις του βίου πραγματείαις» και, έτσι, το «εν ου εστί χρεία» το παραμελούμεν και διατελούμεν εις κατάστασιν αγνοίας.

Είναι ένα πρόβλημα μεγάλον ο άνθρωπος εις την γην. Προ της σαρκώσεως του δευτέρου προσώπου της Αγίας Τριάδος, προ της θείας Αποκαλύψεως, οι άνθρωποι διηρωτώντο «τί είναι ο άνθρωπος και ποίος είναι ο προορισμός του· από πού έρχεται ο άνθρωπος και πού πηγαίνει», ήταν το αγωνιώδες ερώτημα του προχριστιανικού κόσμου.

Η λογική με την οποία είναι προικισμένοι οι άνθρωποι ήτο το μοναδικόν όργανον με

το οποίον κατέβαλλαν προσπάθειαν να δώσουν μίαν ερμηνείαν εις τον κόσμον (κοσμολογική ερμηνεία), εις τον άνθρωπον (ανθρωπολογική ερμηνεία) ή εις τον υποτιθέμενον Θεόν κατ' αυτούς (θεολογία). Και, όπως γνωρίζομεν, έχομεν τόσους φιλοσόφους όσας και εκδόσεις, όσον αφορά την γνώσιν περί Θεού. περί ανθρώπου, περί κόσμου και, επομένως, περί προορισμού. Αγωνιώδεις ήσαν αι προσπάθειαι εκείναι, και οι άνθρωποι, με τον σπερματικόν λεγόμενον λόγον, ερευνούσαν να εύρουν την λύσιν των προβλημάτων αυτών. Αλλά, όπως λέγει ο Απ. Παύλος, επειδή ο άνθρωπος δεν εύρε τον Θεόν διά της σοφίας, ευδόκησεν ο Θεός διά της μωρίας του κηρύγματος να αποκαλυφθή και να γνωσθή εις τους ανθρώπους.

Ετσι, λοιπόν, αποκαλύπτεται ο Κύριος ο οποίος μας συνδέει με την Ισραηλιτικήν, την Εβραϊκήν παράδοσιν. Διότι ο Θεός, ναι μεν ήτο εις την πληρότητά Του άγνωστος, όμως ενεφανίζετο μερικώς εις τον εκλεκτόν Του λαόν, τον Ισραήλ. Η Παλαιά Διαθήκη είναι η ιστορία της αποκαλύψεως του Θεού εις τον λαόν εκείνον.

Βλέπομεν, λοιπόν, εκεί ότι υπάρχει από την αρχήν μία αμεσότης σχέσεως Θεού και ανθρώπων εις το πρόσωπον των πρωτοπλάστων. Από εκεί αρχίζει η ιστορία του ανθρώπου και από εκεί γνωρίζομεν ότι ο άνθρωπος εγένετο διά τον Θεόν. Εκεί βλέπομεν το μεγαλείον του ανθρώπου και το πρωτόκτιστον κάλλος του εις το ζεύγος των πρωτοπλάστων.

Ο Πασκάλ, ένας περίφημος Γάλλος μαθηματικός και φιλόσοφος του 17ου αιώνος, ο οποίος είχε πολλήν σχέσιν με την Ορθόδοξον Θεολογίαν, έχει δύο συγκλονιστικά κείμενα. Αναφερόμενος εις την τραγωδίαν της πτώσεως του ανθρώπου διά της παρακοής του και των συνεπειών της, με την λογικήν η οποία τον διακρίνει σαν μαθηματικόν, λέγει χαρακτηριστικά: Εάν ο άνθρωπος εγένετο διά τον Θεόν διατί δεν συμφωνεί με τον Θεόν; Και αν δεν εγένετο διά τον Θεόν, διατί δεν δύναται να εύρη ανάπουσιν ειμή μόνον εις τον Θεόν; Δηλαδή έχομεν μίαν κραυγαλέαν αντινομίαν, μίαν σύγκρουσιν, μίαν αντίφασιν μέσα εις τον ίδιον τον άνθρωπο. Ο άνθρωπος ούτε να συμφωνήση θέλει με τον Θεόν, αλλά ούτε και διαφωνών και απομακρυνόμενος από Αυτόν μπορεί να εύρη ανάπαυσιν. Αυτό το λέγει διά να παρουσίαση τας συνεπείας της πτώσεως των πρωτοπλάστων, τας οποίας συνεπείας φέρνομεν μέσα μας ως αναγωγήν κληρονομικής, δηλαδή σαν συνέπειαν αρρώστειας κληρονομικής, διά να αποδείξη ότι ο άνθρωπος είναι ένα νοσούν πλάσμα. Ένα πλάσμα αντινομικόν, αντιφατικόν μη δυνάμενον να συμφωνήση με τον εαυτόν του.

Έχει κι ένα άλλο κείμενον το οποίον είναι εκφραστικόν της εμπειρίας των ανθρώπων όταν αυτοί έχουν απαλλαγεί από επιδράσεις υλιστικάς και εμπαθείς και έχουν ανέβει εις επίπεδα πνευματικά. Λέγει: «Ο άνθρωπος είναι άθλιος. Είναι άθλιος διότι είναι άθλιος, αλλά είναι και μέγας. Διότι, ποίος αισθάνεται τον εαυτόν του δυστυχισμένον διότι δεν είναι βασιλεύς, ειμή ο έκπτωτος βασιλεύς;» Δηλαδή, αδελφοί μου. εκείνη η κραυγή την οποίαν αφήνει ο Άγιος Αυγουστίνος. «Ω Κύριε,

ανήσυχος είναι η ψυχή μας έως ότου εύρει ανάπαυσιν εν τοις κόλποις σου», αυτή η κραυγή, λέγω, εκφράζεται με τον τρόπον αυτόν. Ο άνθρωπος αισθάνεται τον εαυτόν του δυστυχισμένον διότι δεν είναι βασιλεύς, επειδή αισθάνεται ότι είναι έκπωτος βασιλεύς. Αυτό αποτελεί μίαν εμπειρίαν αλλά σε πνευματικά επίπεδα. Όταν ο άνθρωπος είναι πεσμένος, αλλοιωμένος από την επαφήν του με την ύλην, συσχηματισμένος μέσα εις τον κόσμον, δουλωμένος εις τα πάθη, σκοτισμένος από διακοσμικάς ενεργείας και μη λειτουργών ως θεόπλαστον ον όπως είναι με την χάριν που έχει η καρδία του, δεν μπορεί να έχει τέτοιες υψηλές εμπειρίες, να αισθάνεται ότι είναι δυστυχής ευρισκόμενος εις τον κόσμον αυτόν.

Τα είπα αυτά διά να επικαλεσθώ από την ανθρωπίνην σκέψιν επιχειρήματα δι' αυτήν την τραγωδίαν εις την οποίαν ευρίσκεται ο άνθρωπος ύστερα από την πτώσιν του. Ο άνθρωπος με το πρωτόκτιστον κάλλος του ως εικών και ομοίωσις Θεού, έπεσε. Και εχρειάσθη όλος ο κύκλος της θείας Οικονομίας δια την ανόρθωσίν του.

Ένα τροπάριον των Χριστουγέννων λέγει: «Ρεύσαντα εκ παραβάσεως, Θεού τον κατ' εικόνα γενόμενον, όλον της φθοράς υπάρξαντα, κρείττονος εκπταικότα θείας ζωής, αύθις αναπλάττει, ο σοφός Δημιουργός». Ξεκινάει δηλαδή η Εκκλησία μας από το δεδομένον της πτώσεως του ανθρώπου και της ανορθώσεώς του διά του έργου της θείας Οικονομίας. Κι' ένα άλλο τροπάριον, πάλι των Χριστουγέννων, λέγει: «Ιδών ο Κτίστης ολλύμενον τον άνθρωπον χερσίν ον εποίησε, κλίνας ουρανούς κατέρχεται· τούτον δε εκ Παρθένου Θείας Αγνής, όλον ουσιούται, αληθεία σαρκωθείς».

Δι' ημάς, λοιπόν, αγαπητοί μου αδελφοί, που ευρισκόμεθα εις την μετά Χριστόν περίοδον, **το θέμα της ουσίας του ανθρώπου και του προορισμού του είναι λελυμένον**. Δεν υπάρχει πρόβλημα φιλοσοφικόν, θεολογικόν, ανθρωπολογικόν, κοσμολογικόν. Δι' ημάς είναι ευλογία άρρητη, είναι ευεργεσία ασύλληπτη το ότι ευρέθημεν εις μίαν περίοδον όπου δεν αναζητούμεν αγωνιωδώς, αλλά μας προσφέρεται η σωτηρία έτοιμη όπως μας την φέρνει ο Κύριος, «κλίνας ουρανούς».

Έτσι, αναχωρούμεν από το διά πίστεως αποδεκτόν δεδομένον. είμεθα θεόπλαστοι, προορισθέντες επί θεώσει. Ο άνθρωπος έπεσε διά της παρακοής. Δύο δε αίτια της πτώσεώς του είναι η φιληδονία και η έπαρσις. «Και είδεν η γυνή, ότι καλόν το ξύλον εις βρώσιν και ότι αρεστόν τοις οφθαλμοίς ιδείν και ωραίον έστι του κατανοήσαι»(Γεν. 3,6) ήταν η φιληδονία. Και η έπαρσις: «Τί ότι είπεν ο Θεός ου μη φάγητε από παντός ξύλου του Παραδείσου;... και έσεσθε ως Θεοί» (Γεν. 3, 1 -5). Και επεθύμησαν να γίνουν Θεοί μόνοι των. Και ότι θα εγένοντο Θεοί κατά χάριν οι άνθρωποι, είναι βέβαιο. Όπως λέγει ο Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος, το ξύλον εκείνο της γνώσεως ήτο διά να μετάσχουν οι πρωτόπλαστοι εις αυτό, αλλά μετέσχον προώρως.

Έτσι, ενώ με την υπακοήν και την προσμονήν θα εγένοντο Θεοί, κατέπεσαν από μίαν

διάθεσιν να γίνουν προ καιρού Θεοί. Ήτο, τόσον τρομερή η πτώσις ώστε τίποτα δεν ήτο ικανόν να σταματήση την προς την αμαρτίαν τάσιν. Δι' αυτό και η σωτηρία που συνίσταται εις την επαναφοράν του ανθρώπου εις το αρχαίον πρωτόκτιστον κάλλος, γίνεται με δύο κυριαρχούντα στοιχεία εν τω προσώπω του Χριστού: Με την **εκουσίαν μέχρι σταυρού κακοπάθειαν** και με την **ακροτάτην ταπείνωσιν πάλιν του σταυρού**.

Θα πρέπει να ξέρωμεν ένα στοιχείον από τας συνεπείας της πτώσεως, που είναι ουσιωδέστατον: Μέσα εις τας ψυχάς των πρωτοπλάστων, εις τα μυχιέτατα της καρδίας των. ήτο εγκάθετος η Χάρις του Θεού. Έτσι είχαν μίαν άμεσον σχέσιν. Η ωραία κτίσις, το «λίαν καλά πεποιημένα» που τους περιέβαλλαν, δεν απετέλουν καθόλου εμπόδιον διά μίαν άμεσον ανάτασιν προς το θείον· είχαν αμεσότητα κοινωνίας. Η χάρις αυτή η ενοικούσα μέσα εις τας ψυχάς των, με την παράβασιν εξήλθε· τότε ο διάβολος εισήλθε μέσα εις τας καρδίας των ανθρώπων.

Αυτό ακριβώς συμβαίνει και τώρα. Γεννώμενος ο άνθρωπος (παρ' όλον ότι είναι «καταδικασμένος» σε αθανασία, εφ' όσον η ψυχή του είναι θεάπλαστη και αθάνατη), έρχεται όχι απλώς μεμολυσμένος από το προπατορικόν αμάρτημα, αλλά και με οντολογικήν συνέπειαν την ενέργειαν την δαιμονικήν μέσα εις την καρδίαν του, την οποίαν φέρει εν συνεχεία εφ' όσον δεν μεσολαβεί το άγιον Βάπτισμα κατά το οποίον αντεισάγεται (εις την δαιμονικήν ενέργειαν η οποία εξέρχεται) η Χάρις του Θεού.

Με το άγιον Βάπτισμα έχομεν μέσα μας ολόκληρον την Χάριν του Θεού· «όσοι εις Χριστόν εβαπτίσθημεν, Χριστόν ενεδύθημεν» (Γαλ. 3. 27). Κι όχι μόνο αυτό αλλά αποκτούμεν και το «πνεύμα της υιοθεσίας» εν ω κράζομεν «αββά ο Πατήρ», ομολογούντες ότι είμεθα παιδιά του Θεού.

Αυτά. λοιπόν, είναι τα πλαίσια μέσα εις τα οποία ευρισκόμαστε, αδελφοί μου. Επέσαμεν, μας εξηγόρασεν ο Χριστός διά να μας επαναφέρει εις το πρωτόκτιστον κάλλος, διά να μας καταστήση και πάλιν κατά χάριν θεούς, όπως ήτο εξ αρχής ο προορισμός μας από τον Θεόν.

Βεβαπτισμένοι μέσα εις τον χώρον της αγίας μας Εκκλησίας, είμεθα ως τα κλήματα, εμμένοντες εις αδιάσπαστον σχέσιν με τον Χριστόν, την άμπελον, ο δε Θεός Πατήρ είναι ο γεωργός ο οποίος γεωργεί καλλιεργεί τας ψυχάς μας, όπως λέγει και στον Ιωάννην, κεφ. 15.

Ποία είναι τώρα τα μέσα με τα οποία καλλιεργούμεθα; Είναι τα **Μυστήρια της Εκκλησίας** και **αι Θείαι Εντολαί**. Μετά το Βάπτισμα έχομεν την θείαν Ευχαριστίαν, κατά την οποίαν γινόμεθα «σύσσωμοι» και «σύναιμοι» με τον Χριστόν, καθιστάμενο Χριστο-φόροι, Θεο-φόροι και Πνευματοφόροι. Κι αν πέσωμεν,«Παράκλητον έχομεν, Ιησούν Χριστόν», ο οποίος διά της Μετανοίας

(Εξομολόγησις και άφεσις), θα μας επαναφέρη. Όλοι μας τελούμεν υπό πτώσιν, πίπτοντες και εγειρόμενοι· αυτή είναι η ιστορία μας.

Ο Χριστός μας έδωσε και τας θείας Εντολάς που φθάνουν να μας θεώσουν. Όπως λέγει ο άγιος Διονύσιος ο Αρεοπαγίτης, «η προς Θεόν αφομοίωσις τε και ένωσις, τοις των σεβασμιωτάτων εντολών ιερουργίαις και αγαπήσεσιν επιτελείται». Και **ο Χριστός μας έδωσεν ως τεκμήριον της αγάπης προς Αυτόν, την τήρησιν των εντολών**· «Ο έχων τας εντολάς μου και τηρών αυτάς, εκείνος έστιν ο αγαπών με» (Ιω. 14, 21).

Έτσι, διά να ευρίσκη δικαίωσιν ο προορισμός μας θα πρέπει να είμεθα συνεχώς εις την όδόν της θεώσεως (τηρούντες τας Εντολάς και συμμετέχοντες εις τα Μυστήρια), όπου με σταδιακάς αναβάσεις, με σταδιακάς μεταμορφώσεις, να βλέπωμεν μέσα μας να λάμπη το φως του Θεού. Αξίζει να ενθυμηθούμε τον άγιον Συμεών τον Νέον Θεολόγον ο οποίος έβλεπε τον εαυτόν του μέσα εις το θείον φως να Λάμπη και να γίνεται ωραιότερος απ’ όλους τους ωραίους – όπως έλεγε – πλουσιώτερος απ’ όλους τους πλουσίους και δυνατώτερος απ’ όλους τους αυτοκράτορας. Τέτοια είναι η εμπειρία των άγιων μας.

Έτσι, αδελφοί μου, είμεθα εις μίαν τραγικήν κατάστασιν. όχι ως αγνοούντες τον προορισμόν μας, αλλά επειδή δεν ευρισκόμεθα εις τον δρόμον του προορισμού μας. Ζώντες μέσα εις τον κόσμον, και συσχηματιζόμενοι με τον κόσμον, και εμπλεκόμενοι ταις του βίου πραγματείαις, και **χάνοντες την ευαισθησίαν των οργάνων επαφής με το θείον**, είμεθα ως πρόβατα μη έχοντα ποιμένα, και δεν ξέρομεν από πού ερχόμαστε και πού πηγαίνομεν. Αυτό είναι το δράμα μας, αυτή είναι η τραγωδία όλων μας. Μορφώνομεν μίαν αντίληψιν ότι είμεθα «εκ του κόσμου» και ζούμεν όπως όλος ο κόσμος. Αλλά ο Κύριος και οι Απόστολοι κάνουν μίαν οξείαν διάκρισιν μεταξύ «κόσμου» και πιστών: «Ο κόσμος εν τω πονηρώ κείται» · «Μη αγαπάτε τον κόσμον μηδέ τα εν τω κόσμω» κλπ.

Αλλά τι είναι «κόσμος»; Δεν είναι φυσικά οι συνάνθρωποί μας. Είναι ο κόσμος της αμαρτίας, οι άνθρωποι οι οποίοι, δεμένοι και αγκιστρωμένοι με τα πράγματα του κόσμου, οδεύουν μίαν ζωήν γηΐνην, εγκοσμίαν, χοϊκήν, χωρίς αίσθησιν πνευματικήν, μη γνωρίζοντες πόθεν έρχονται και πού υπάγουν. Έτσι, λοιπόν, ευρισκόμενοι και ημείς μέσα εις τον χώρον αυτόν, χάνομεν συχνά τον προσανατολισμόν μας. Σε ποιόν βαθμόν τον χάνομεν, είναι βέβαια ένα άλλο θέμα· έκαστος ας εξετάσει τον εαυτόν του. Το βέβαιον είναι ότι ο κίνδυνος να υποστώμεν αλλοιώσεις και να συσχηματισθώμεν με τον κόσμον μας παρακολουθεί εις όλην μας την ζωήν,

Έχομεν, δυστυχώς, μίαν αδυναμίαν να μιμούμεθα. Είναι αδυναμία που προέρχεται από την πτωχείαν μας την πνευματικήν. Έτσι πέφτομεν και δεν ζούμεν με ενάργειαν, με ζωντάνια την μυστικήν μας σχέσιν με τον Θεόν, όπως ζούσαν οι άγιοι με τας

αδιαλείπτους προσευχάς των, με τας αδιαλείπτους αγαπητικάς κινήσεις της ψυχής των προς τον Θεόν που δείχνουν ότι η ψυχή είναι όντως θείον ον και δι' αυτό πρέπει να κινήται συνεχώς προς τον Θεόν, όπως το ηλιοτρόπιον κινείται προς τον ήλιον!

Λέγει κάπου ο ιερός Αυγουστίνος: «Ω Κύριε, εκείνον τον καιρόν που δεν Σε εγνώριζα. τί δυστυχής πού ήμουν Οψέ Σε ηγάπησα...» Τι ερωτικοί ύμνοι από μέρους των αγίων, τι αγάπη, τί ευγνωμοσύνη, τι δάκρυα, τι στεναγμοί και τι έρευνα περί του τι είναι ο Θεός, πώς είναι ο Θεός. πόσον αγαθός είναι, πώς μας περιμένει, πόσο απερίληπτος και ασύλληπτος είναι, αλλά και τι μεγαλειώδη πλάσματα είμαστε εμείς αφού δημιουργηθήκαμε κατ' εικόνα Του!

Πάσχομεν, λοιπόν, αδελφοί μου, από έλλειψιν αυτοσυνειδησίας. Δεν ξεύρομεν τί είμεθα, τί μεγαλειώδης σύνθεσις ανθρωπολογική είμεθα και ποίος είναι ο θειότατος προορισμός μας. Χάριν αυτού του προορισμού εκατομμύρια χριστιανών των πρώτων αιώνων και μετέπειτα υπέστησαν είτε το μαρτύριο του αίματος είτε το αναίμακτο μαρτύριο των πνευματικών αγώνων (την ασκητικήν δηλαδή μεθοδολογίαν της Εκκλησίας μας) αναβαίνοντες συνεχώς προς το θείον, προς το καθ' ομοίωσιν.

***

Τέτοιος είναι, λοιπόν, θεωρητικώς, ο προορισμός του ανθρώπου, όπως τον καθώρισεν ο Θεός από άπειρη αγάπη, διά να κάμη και ημάς τα πλάσματά Του, κατά χάριν θεούς. Τώρα όμως πρέπει και ημείς, ο καθένας από ημάς, να διερωτηθή, πρακτικώς πού ευρισκόμεθα!....

(Απομαγνητοφωνημένη ομιλία του π. Θεοκλήτου Διονυσιάτου στη Λεμεσό, προσκεκλημένος του Παγκυπρίου Συλλόγου Ορθοδόξου Παραδόσεως "Οι φίλοι του Αγ. Όρους")

(περιοδικό «Ορθόδοξη Μαρτυρία»)

(Πηγή ηλ. κειμένου: pemptousia.gr)